

Történelem

A tantárgy versenyében az alább leírtakon túl az *1. pontban* foglaltakat is figyelembe kell venni. A verseny egy kategóriában és három fordulóban zajlik. A versenyzőknek a második forduló második részében pályamunkát kell beadniuk az alábbiakban megadott témák közül egyet kiválasztva.

A pályamunka **jeligés**. A versenyző által jeligeként választott – maximum 8 karakterből álló, minden esetben betűkarakterrel kezdődő – kifejezést rá kell írni a pályamunkára, de ezen kívül **semmilyen más jelzést** (nevet, iskolai bélyegzőt stb.) nem lehet rajta feltüntetni. A jeligét is úgy kell megválasztani, hogy az ne utaljon a versenyző személyére.

Minden pályamunkához egy kisméretű (C6-os) lezárt borítékban kell elhelyezni a versenyző adataival megfelelően kitöltött **5. sz. mellékletet** (Adatlap pályamunkához). Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az adatközléshez kötelező az **5. sz. melléklet** használata! Kívül a borítékon kizárólag a jelige szerepelhet.

A versenyzőknek a jeligével ellátott pályamunkát és a jeligés borítékot – a felterjesztési határidő figyelembe vételével – át kell adniuk az iskola igazgatójának.

A pályamunkákat a jeligés borítékkal együtt postázásra (kézbesítésre) alkalmas módon becsomagolva az iskola igazgatójának kell továbbítani az Oktatási Hivatalba a megjelölt határidőig. A csomagoláson az iskola hosszú bélyegzőjén és a címzésen kívül csak a következőket kell feltüntetni: "OKTV történelem pályamunka/pályamunkák".

Csak azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell felterjeszteni az Oktatási Hivatalba, akiknek a második fordulóbeli dolgozata elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot.

A pályamunka elkészítésének szabályai:

- A pályamunka terjedelme – az ábrák, az aláírások, az irodalomjegyzék, a tartalomjegyzék leszámításával – 20-30 gépelt oldal lehet (12-es betűnagyság, 1,5-es sortávolság, 2,5cm margó). A megadottnál kisebb vagy nagyobb terjedelmű pályamunkákat a versenybizottság nem értékeli.
- A versenyzők törekedjenek a megfelelő stílusra és helyesírásra, mert a versenybizottság ezt is figyelembe veszi az értékeléskor.
- Az idézetek, ábrák, irodalmi hivatkozások stb. forrásait a tudományos munkákban szokásos módon kell megjelölni. A forrásjegyzék hiánya esetén a pályamunkát a versenybizottság nem értékeli.
- A pályamunkát nem szükséges bekötetni, kerülni kell a költséges, díszes megjelenítést.
- A pályamunka kizárólag a versenyző önálló munkája lehet. Amennyiben a versenybizottság ennek ellenkezőjét állapítja meg, a versenyzőt kizárja a verseny résztvevői közül.

A verseny anyaga

Első forduló

- Írásbeli (időtartam 180 perc, az elérhető pontszám 100 pont).
 - Feladatlap, amelynek 70%-a a kétszintű érettségi vizsga követelményeire épül (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1790-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 1920-ig kaphatnak feladatokat), 30%-a pedig a választott pályázati témával foglalkozik. Az utóbbi 30%-ra vonatkozóan a felkészüléshez szükséges szakirodalom a pályamunkák témáinál olvasható.
- A feladatok megoldásához semmilyen segédeszköz nem használható.

Második forduló

Első rész

- Írásbeli (időtartam 240 perc, elérhető pontszám 60 pont).
 - Feladatlap, amely szintén a kétszintű érettségi követelményeire épülő, a magyar és az egyetemes történelem alapvető összefüggéseire vonatkozó, kb. négy esszékérdésből áll (a rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 476-tól 1848-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói 476-tól 1939-ig kaphatnak feladatokat).

Második rész

- A pályamunka értékelése (elérhető pontszám 80 pont).
 - A versenybizottság az értékelésekor a következő szempontokat veszi figyelembe: a pályamunka tartalma, felépítése, anyaggazdagsága, anyagkezelése, a megírás módja valamint a formai követelmények teljesítése.

1. Középkori magyar uralkodók emlékezete a kora újkori Magyarországon 1541-1790

A kora újkor megrendítő élménye a korábban jelentős közép-európai hatalom, a Magyar Királyság három részre szakadása, majd az uralkodói udvarnak az országhatáron kívülre kerülése, s a három országrész sok tekintetben eltérő politikai átalakulása. A mély krízis ellenére is a 16-17. század folyamán nagyon erős az összetartozás-tudat, a „három ország egy haza” élménye, a középkori államiság élő tradíciója, melyben meghatározó szerepe volt a jelentős középkori magyar uralkodók egyházi és világi elit által sokféle műfajban (történetírói művek, traktátusok, röpiratok, emlékbeszédek, prédikációk, oltárképek, iskoladramák, tézislapok, zarándokhelyek) kidolgozott emlékezetének, kultuszának. Az alapító és az országot védelmező szent királyok, lovagkirályok vagy Hunyadi Mátyás kultusza mellett a magyar államiságot jelképező uralkodó sorozatoknak (mint a Nádasdy Ferenc által Nürnbergben 1664-ben kiadott Magyar Királyok és hercegek arcképcsarnokának) is jelentős tudatformáló és legitimáló szerepe volt a korban, melyet a 18. századi Habsburg uralkodók is hatékonyan használtak és alakítottak. A téma választása esetén javasolt egy-egy uralkodó emlékezetének, esetleg kultusz helyének vagy az emlékezetformálás jellegzetes forrástípusainak elemző bemutatása.

Szakirodalom:

- Galavics Géza: Ősök, hősök, szent királyok. Történelmünk és a barokk képzőművészet. In: Történelem – kép. Szemelvények a múlt és a művészet kapcsolatából Magyarországon. Szerk.: Mikó Á.– Simó K. Bp. 2000. 63-72.
(https://library.hungaricana.hu/en/view/ORSZ_NEMG_Kv_01_Kep)
- R. Várkonyi Ágnes: Az egység jelképei a megosztottság másfél évszázadában. In: Kard és koszorú. Ezer év magyar uralmi és katonai jelképei Bp. 2001. 59-76. Szerk: Hausner G., Kincses K.M., Veszprémy L. (https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_HADT_OHME_04_2001)
- Pálffy Géza: Szétदारabolódva közép-európai kultúrkörben In: Mátyás király öröksége. Késő reneszánsz művészet Magyarországon a 16-17. században. Szerk: Mikó Árpád – Verő Mária Bp. 2008. 13-21. (https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_NEMG_kv_40_Matyas_01)
- Szörényi László: A Bécsi Egyetem magyar nemzetének, azaz a natio hungaricának a 17. században tartott Szent László tiszteletére elmondott beszédei (<http://docplayer.hu/38829003-Szorenyi-laszlo-a-becsi-egyetem-magyar-nemzetenek-azaz-a-natio-hungaricanak-a-17-szazadban-tartott-szent-laszlo-tiszteletere-elmondott-beszedei.html>)

2. Magyar politikai perek 1790-től 1840-ig

1790 és 1840-es évek eleje között a bécsi Udvar által számos, különböző indíttatásból lefolytatott politikai per zajlott le magyar közéleti szereplőket illetően. A téma választásánál javasolt a dolgozat tárgyául kiválasztani az adott időszakból egy-egy nagyobb, vagy több kisebb jelentőségű pert, és arra fókuszálva bemutatni a perek megindításának kiváltó okait, elemzi a perek tárgyát, az eljárások lefolyását, az ítéleteket és társadalmi hatásukat.

Ajánlott lehetőségek:

1. A magyar jakobinusok pere.
2. Jakobinus perek a 19. század első éveiben.
3. Az országgyűlési ifjak pere.
4. Wesselényi Miklós báró pere.
5. Kossuth Lajos pere.

Szakirodalom:

- Kosáry Domokos: Újjáépítés és polgárosodás 1711-1867. Budapest, 1990. 190-196. o. (Kelet-közép-európai „jakobinusok” című fejezet.)

- Angyal Dávid: Magyar politikai perek a XIX. század első éveiben. In Angyal Dávid: Szakaszok Magyarország újabb történetéből. Budapest, 1928. 5-21. o. (A tanulmány megtalálható a Századok 1916-ban megjelent számában is.)
- Magyarország története 1790-1848. Főszerkesztő Mérei Gyula. Szerkesztő Vörös Károly. Budapest, 1983. 756-765. o.
- Pajkossy Gábor: Reformkori politikai perek. Rubicon, 1995/6-7. szám. 29-31. o.
- Kosáry Domokos: Kossuth Lajos a reformkorban. Budapest, 2002. 178-201. o.

3. Az I. világháború utáni politikai, gazdasági és társadalmi változások lakóhelyemen a vereségtől a trianoni békekötésig

A pályamunkának elsősorban azt kell vizsgálnia, hogy a pályázó lakóhelyén (egy adott helyen) miként zajlottak le az első világháborús vereséget követő hatalom- és/ vagy uralomváltások. A jó dolgozatnak – a helyi adottságok függvényében – az alábbi kérdésekre kell kitérnie: Hogyan érkeztek haza a frontról a katonák? Hogyan zajlott le helyben az „őszirózsás forradalom”? Mennyiben és hogyan sikerült fenntartani a közrendet? Ha érkeztek idegen csapatok az adott területre, milyen volt velük a lakosság és a helyi vezetés kapcsolata, voltak-e atrocitások? Ha a proletárdiktatúra hatalomra jutott az adott településen, milyen politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális változásokra került sor? Voltak-e áldozatai a vörös- és/vagy a fehérterrornak? Miként állt vissza a helyi hatalom a Tanácsköztársaság bukása után? Hogyan és milyen eredménnyel zajlottak az 1920-as nemzetgyűlési választások az adott településen? Miként fogadta a helyi lakosság a trianoni békeszerződést? A dolgozat bemutatja, hogy a politikai változások eredményeként milyen személycserékre került sor az adott helyen, de lehetőség szerint nem csak a politikai kérdésekre összpontosít, hanem megpróbálja az általános helyzetet (életviszonyokat, gazdasági problémákat, menekültek helyzetét, stb.) is felvázolni. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a dolgozat elkészítése során nagyon fontos a forrásokkal és különösen a korábbi szakirodalommal szembeni forráskritika.

Szakirodalom:

- Ormos Mária: Sem háború, sem béke. Magyarország, 1918 - Rubicon, 1998/8. szám. 8-12. oldal
- Romsics Ignác: Magyarország története a XX. században. Osiris, Bp., 1999. 110-147. oldal
- Salamon Konrád: A csonka ország. Magyarország története 1918-1945. Új Képes Történelem, Magyar Könyvklub, Bp., 1998. 10-36.

Harmadik forduló (döntő)

- Szóbeli (elérhető pontszám 60 pont).
 - A pályamunka megvédése (elérhető pontszám 20 pont).
 - A tanuló adott évfolyamának kétszintű érettségi kompetenciakövetelményeire épülő gondolkodtató kérdések. A rendes érettségi vizsga tanévét megelőző évfolyamok tanulói 1711-1914-ig, a rendes érettségi vizsgát tevő évfolyamok tanulói az 1914-től napjainkig terjedő időszakra vonatkozóan kaphatnak feladatokat. A versenyzők egy témát és egy tétellapot húznak, melyen a feldolgozást segítő források szerepelnek. Rövid felkészülési időt követően a versenyzők a bizottság előtt ismertetik a téma kidolgozásának vázlatát (kb. 5-8 perc), majd a téma értelmezéséhez kapcsolódó, a bizottság által feltett gondolkodtató, problémamegoldó kérdésekre válaszolnak (kb. 3-5 perc). (elérhető pontszám 40 pont).

A verseny szervezése

Az első forduló időpontja: 2017. november 6. (hétfő) 14 óra

- A fordulót az iskolák bonyolítják le.
- A dolgozatok első részét a szaktanárok (szaktanári munkaközösségek) értékelik központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- A dolgozatok közül csak azokat kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni), amelyeknek a középiskolai tananyagra vonatkozó része legalább 75%-os (minimum 52,5 pont) eredményű. Az általános részben foglaltaknak megfelelően, a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett dolgozatokat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.

- A beküldött dolgozatok közül a továbbjutási létszámhatárnak legfeljebb a másfélszeresét kitevő legjobbak második részének (a szakirodalomra vonatkozó feladatoknak) az értékelését, illetve az első rész felüljavítását a versenybizottság végzi a központi javítási-értékelési útmutató alapján, és meghatározza a továbbjutás ponthatárát.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) legkésőbb **2017. november 30-ig** értesíti az iskolákat az eredményekről.

A második forduló első részének időpontja: 2017. december 11. (hétfő) 10 óra

- A fordulót az Oktatási Hivatal szervezi.
- A dolgozatokat a versenybizottság értékeli központi javítási-értékelési útmutató alapján.
- Az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2018. január 12-ig** értesíti az iskolákat a második forduló első részének eredményeiről, és azoknak a versenyzőknek a pályamunkáját kell az Oktatási Hivatalba felterjeszteni (kézbesíteni vagy tértivevényes küldeményként postára adni) **2018. február 15-ig**, akiknek a feladatlapja elérte a versenybizottság által meghatározott pontszámot. Az általános részben foglaltaknak megfelelően a határidő betartását a postabélyegző (kézbesítőkönyv) igazolja. A határidő után felterjesztett pályamunkákat az Oktatási Hivatal elbírálás nélkül visszajuttatja az iskoláknak.
- A versenybizottság a fenti pontszámot úgy határozza meg, hogy a második forduló feladatlapjának megoldásában az adott pontszámnál több pontszámot elérő versenyzők száma nem érheti el a hatvanat.

A második forduló második részében a pályamunkák felterjesztésének (kézbesítésének vagy postára adásának) határideje: 2018. február 15.

- A versenybizottság értékeli a beküldött pályamunkákat, és az Oktatási Hivatal az OKTV adminisztrációs rendszerének segítségével (ADAFOR) **2018. március 20-ig** értesíti az iskolákat az eredményekről.
- A versenybizottság a második forduló feladatlapjának és a pályamunkának az összesített pontszáma alapján – a lehetséges létszámhatáron belül szigorú szakmai szempontok szerint – választja ki a döntőbe jutó versenyzőket.

A harmadik forduló (döntő) időpontja: 2018. április 10. (kedd)

- A döntőt az Oktatási Hivatal szervezi az általa kijelölt helyszínen.
- A verseny végeredményét a második és a harmadik fordulóban elért eredmények összesítése alapján kialakult sorrend adja. Pontazonosság esetén a döntő (szóbeli) forduló eredménye határozza meg a helyezést.